

Дадлага яаж хийдэг вэ? Интерншип гэж юу вэ?

МУИС-ИЙН СОЦИОЛОГИ НИЙГМИЙН
АЖЛЫН ТЭНХИМ, Ч.ТАМИР

Их сургуулийн ба байгууллагын дадлагууд

- Их сургуулийн дадлага
  - Сургалтын хөтөлбөрт төлөвлөсөн
  - Тэнхмийн хамтран ажилладаг байгууллагууд
  - Хамтын ажиллагааны гэрээ
  - Тэнхмийн ба дадлагын багш үнэлдэг
  - Кредитыг тооцдог
- Байгууллагын дадлага
  - Байгууллага өөрөө зарладаг Жишээ: Оюу толгой интерншип хөтөлбөр, ИРИМ-ийн “Судлаач оюутан” хөтөлбөр
  - Сургалтын хөтөлбөртэй
  - Дадлагыг хариуцсан мэргэжилтэнтэй
  - Мэдлэг ур чадвар сертификат

МУИС-ийн оюутны дадлага өнөөгийн байдал

- Мэргэжлийн онцлог сургалтын хөтөлбөрийн онцлогоос шалтгаалан, 2-3 төрлийн дадлагыг хийж байга
- Нэрний хувьд мэргэжлийн онцлогоос шалтгаана танилцах, үйлдвэрлэлийн, багшлах гэх мэт олон төрөл байгаа
- Нийт бакалаврын хангавал зохих 120 кредит дотор 6-9 кредитийн дадлага хичээл нь 6 хүрэхгүй хувийг эзэлж байгаа
- Оюутнуудын хувьд дадлагын талаар тогтсон хандлага нь сайн биш

Дадлага яагаад чухал вэ?

- Ажил олгогчтой танилцах,
- Тухайн мэргэжлийн танхимд сурсан ур чадваруудыг практик дээр суралцах
- Ажил олгогчийн хэрэгцээ шаардлагыг таньж мэдэх
- Өөрийн цаашдын карьерыг төлөвлөх

. Ажил олгогчоос *Та маш чухал, хариуцлагатай ажлаа МУИС төгссөн* ажилтанд итгэж хариуцуулсан тохиолдол байна уу? хэмээн асуухад дараах хариулт

1	<i>Байгаа, тэр ч итгэл алдаагүй сайн ажилласан</i>	73.4%
2	<i>Байгаа, гэхдээ тэр сайн ажиллаж чадаагүй</i>	10.9%
3	<i>Үгүй, тэгэх хэрэгцээ шаардлага гараагүй</i>	14.1%
4	<i>Үгүй, түүнд итгэл хүлээлгээж чадахгүй</i>	1.6%
	<i>Нийт</i>	100%

Ажил олгогч юу хүсдэг вэ?

- МУИС-ИЙН 2011-2012 ОНЫ ХИЧЭЭЛИЙН ЖИЛД ТӨГСӨГЧДИЙН ХӨДӨЛМӨРИЙН ЗАХ ЗЭЭЛ ДЭХ ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН БАЙДАЛ

Ажил олгогч юу хүсдэг вэ?

- ОУХС 586 төгсөгчөө оролцуулсан түүвэр судалгааг сүүлийн 5 жилийн ажил эрхлэлтийн тухайд хийж үзэхэд
- төгсөгчдийнх нь 30.6 хувь нь төрийн албанд,
- 12.1 орчим хувь нь олон улсын байгууллага, төсөл, хөтөлбөрүүдэд,
- 49.8 хувь нь бизнесийн салбарт,
- 2.4 орчим хувь нь их дээд сургууль, эрдэм шинжилгээний байгууллагад,
- 5.1 хувь нь бусад салбарт ажиллаж байна.

МУИС-ийн ОУХС төгсөгчдийн судалгаа

- Мөн мэргэжлээрээ нийт төгсөгчийн 34.2 хувь ажиллаж байгаа бол
- 16.2 хувь нь мэргэжлийн бус ажил эрхэлж,
- Үлдсэн 32.6 хувь нь боловсролын зэргээ ахиулан суралцаж байна гэсэн дүгнэлтийг энэ хичээлийн жилд хийжээ.(2012-2013 оны тайлан)

МУИС-ийн төгсөгчдийн судалгаа 2012-2013

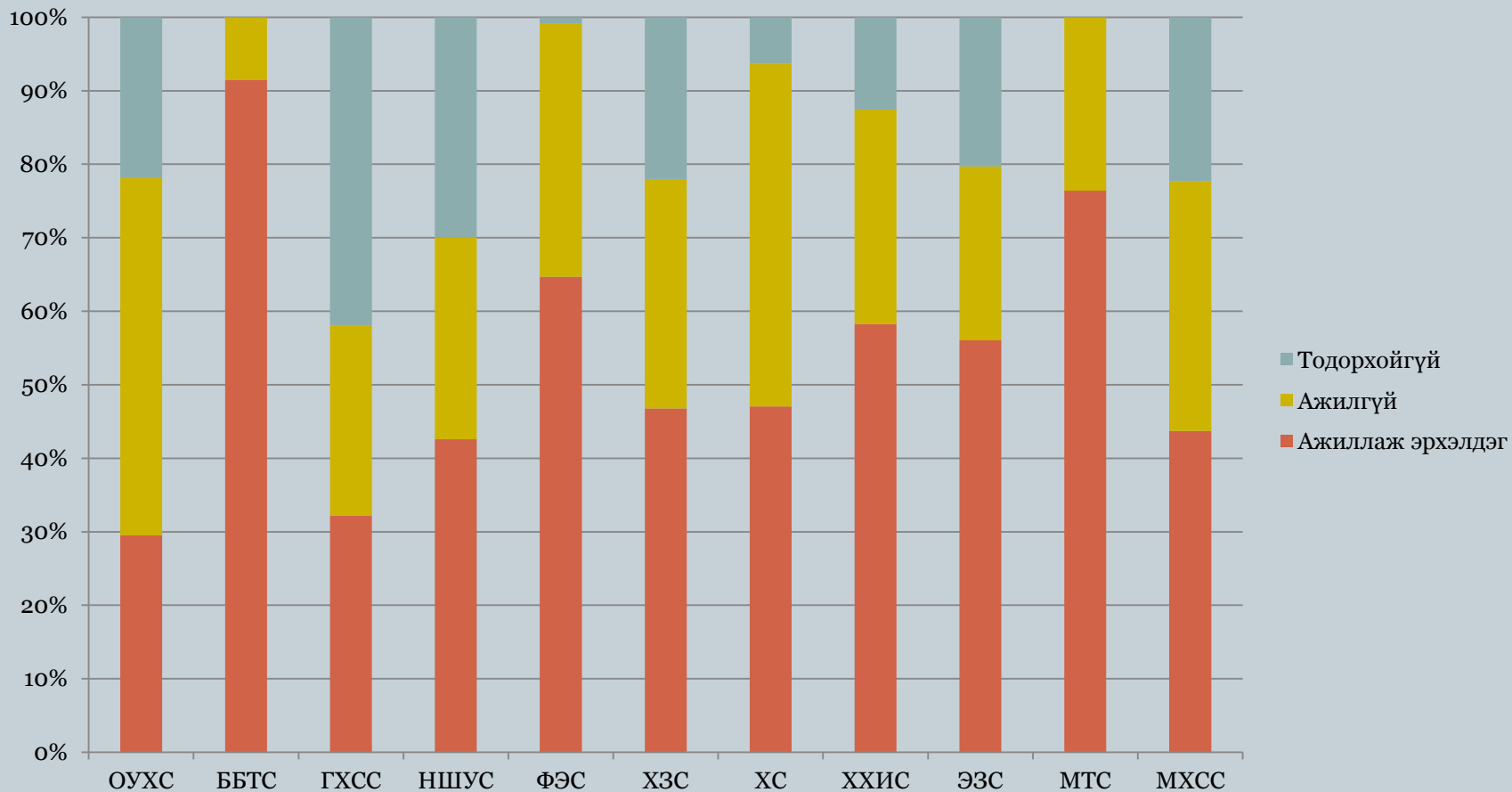
- Нийт төгсөгчдийн 48.7 хувь нь ажил эрхэлдэг,
- 31.7 хувь нь ажилгүй
- 19.6 хувь нь тодорхойгүй

МУИС-ийн төгсөгчдийн судалгаа 2012-2013

- Судалгаанд оролцогчдын 28.2 хувь нь буюу нийт хөдөлмөр эрхэлж байгаа төгсөгчдийн 57.8 хувь нь хувийн хэвшлийн компанид ажиллаж байхад нийт судалгаанд оролцогчдын 9.8 хувь нь буюу нийт хөдөлмөр эрхэлж байгаа төгсөгчдийн 20.0 хувь нь төрийн болон төрийн өмчийн байгууллагад ажиллаж байхад 6.0 хувь нь хувиараа хөдөлмөр эрхэлж байна.

Үргэлжлэл, сургуулиар

Хийх ажлууд

- Мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтарч ажиллах
- Онолын мэдлэгийг практик дадлагатай заавал хослуулах
- Хамгийн түгээмэл хэрэглэгддэг програм дээр ажиллуулж сургах
- МУИС төгсөгчдийн бусад сургуулиас ялгарах давуу талыг бий болгох
- Төгсөгчдөө сурталчлах ажлыг сургуулиас зохион байгуулах

Ажил олгогчийн үнэлгээ, 2012-2013

- Төгсөгчдийн хөдөлмөр эрхлэлтийн байдлыг авч үзэхэд судалгаанд оролцогчдын **63.4%** нь ажил хөдөлмөр эрхэлж байгаа ба
- Нийт судалгаанд оролцогчдын **25.9%** нь мэргэжлийн,
- **37.04%** нь мэргэжлийн бус хөдөлмөр эрхэлж байна.
- Судалгаанд оролцогчдын **36.95%** нь ажил хөдөлмөр эрхлээгүй ба тэдгээрийн **23.5%** нь магистрантурт болон өөр чиглэлээр суралцаж байна.
- Үүнд ажлын байртай болсон төгсөгчдийн тоо өмнөх оныхоос 5.7 хувиар, нийт судалгаанд оролцогчдын мэргэжлээрээ ажиллах хандлага 6.1 хувиар өссөн үзүүлэлттэй байсан

МУИС-ийн ХЗС-ын төгсөгчид

- Судалгаанд шүүх, прокурор, өмгөөллийн байгууллагыг хамруулсан.
- ХЗС-ийн төгсөгчдийн талаархи хуулийн байгууллагуудын сэтгэл ханамжийн байдал хангалттай байгаа нь харагдсан.
- Ажил олгогч тухайн байгууллагад ажиллаж буй төгсөгчдийн талаар аливаа гомдол сүүлийн 5 жилийн хугацаанд ирүүлээгүй байна.

Магистрантурт суралцагчийн ажил эрхлэлтийн судалгаа, 2014

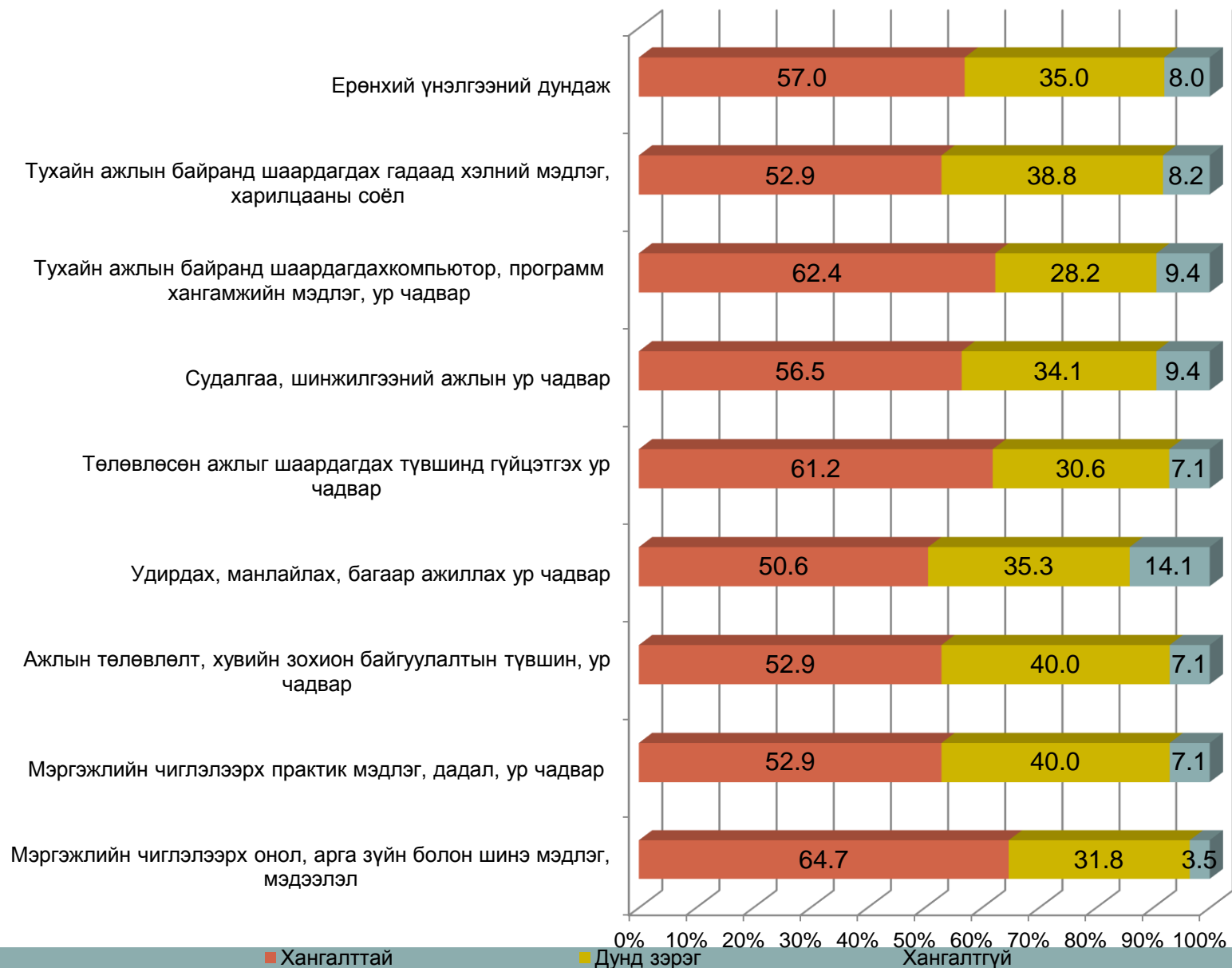
Д/ д	Бүрэлдэхүүн сургууль	Суралца гчийн тоо	Ажил эрхлэг чийн тоо	Ажил эрхлэг чийн хувь	Чиглэл	
					мэргэжл ээрээ	бусад
1	БС	817	817		526	291
2	ОУХНУС	60	55	96.1	21	34
3	ХЗС	697	635	90.9	476	158
4	ХШУИС	340	340	100.0	340	-
5	ОС	120	83	62.5	53	30
6	ЗС	8	5	62.5	4	1
	Нийт	2042	1935	82.4	1420	514

Бизнесийн сургуулийн төгсөгчдийн талаархи ажил олгогчдын судалгааны үр дүн

**2013-2014 ОНЫ ХИЧЭЭЛИЙН ЖИЛИЙН
ТАЙЛАНГААС**

Докторантурт суралцагчийн ажил эрхлэлтийн судалгаа, 2014

Д/д	Бүрэлдэхүүн сургууль	Суралцагчийн тоо	Ажил эрхлэгчийн тоо	Ажил эрхлэгчийн хувь	Чиглэл	
1	БС	123	123	100.0	123	
2	ОУХНУС	11	11	100.0	2	9
3	ХЗС	105	99	94.2	79	20
4	ХШУИС	68	68	100.0	68	
	Нийт	307	301	98.6	272	29

Дадлагад гарахдаа анхаарах зүйлсийн жагсаалт

- Байгууллагаа урьдчилан судалж мэдээлэлтэй сонголт хийх
- Зөвхөн тэнхмийн санал болгосон байгууллагаар хязгаарлагдахгүй нэмэлт сонголтууд байдгийг санах
- Дадлага хийх газраа хариуцсан хүмүүсдээ өөрийнхөө сурахыг хүсч байгаа зүйлээ сайн ойлгуулах
- Дадлагын хугацаандаа хариуцлагатай байж өөрийгөө таниулах
- Дадлагад гарсан оюутан бүрийн тавны нэг нь тэр байгууллагадаа ажилд ордог гэдгийг санаарай,

Таньд амжилт хүсье

МУИС-ИЙН БАГШ Ч.ТАМИР